

5. BÆREDYGTIGT FISKERI

Fiskeriforvaltningen skal gennem en balanceret anvendelse af vores videngrundlag og de rette forvaltningsinstrumenter skabe et bæredygtigt og økonomisk rationelt fiskeri. I det følgende vil kompleksiteten i denne problemstilling blive beskrevet, og de væsentligste problemområder vil blive trukket frem.

5.1 EU's forvaltning

Rammerne for EU's ressource- og bevaringspolitik er fastlagt i Rådets forordning nr. 3760 fra 1992 (Grundforordningen).

Grundforordningen fastlægger instrumenterne for en rationel og ansvarlig udnyttelse af de marine ressourcer. Samtidig fastlægger forordningen kriterierne for fordelingen af fangstmulighederne mellem medlemslandene, og den fastsætter visse undtagelser fra princippet om fri og lige adgang til farvande (adgang til landenes 12 sømilezoner samt Shetlandskassen).

Ressource- og bevaringspolitikken indeholder følgende hovedelementer:

- Adgangsregulering
- Indsatsstyring
- TAC/kvoteregulering
- Tekniske bevaringsforanstaltninger
- Andre forvaltningsinstrumenter
- Kapacitetsstyring
- Kontrolregler

Adgangsregulering

Den fælles fiskeripolitik bygger på et princip om fri og lige adgang for fællesskabsfartøjer til EU-området. Som en midlertidig undtagelse (1983-2002) fra dette princip er adgangen til farvande i 12-sømilezonen begrænset til regionale fiskere og fiskere med et traditionelt fiskeri i området.

Indsatsstyring

Grundforordningen giver mulighed for at regulere fiskeriet ved hjælp af indsatsstyring.

I områderne vest for de britiske øer forvaltes bestandene i en kombination af TAC'er og indsatsstyring, hvor der fastlægges grænser for den totale tilladte indsats i form af havdage (kilowatt dage). I Østersøen er der gennemført en indsatsregulering, som supplement til TAC/kvoteordningen. Indsatsordningen indebærer, at kun lande hjemmehørende i Østersøområdet kan udnytte bestandene i dette område.

Senest fra 2003 vil fiskere fra Spanien og Portugal få adgang til at fiske på ufordelte arter i respekt af princippet om relativ stabilitet i Nordsøen og Skagerrak/Kattegat på lige vilkår med andre medlemslande. I lyset af, at alle væsentlige fiskebestande er kvoteret, forventes det ikke at få konsekvenser for danske fiskere. Der vil endvidere muligvis inden 2003 blive søgt gennemført en ikke diskriminerende indsatsregulering i disse områder, der forhindrer en udvidelse af fiskeriindsatsen, men som samtidig giver mulighed for at udnytte naturlige udsving i bestandssituationen for de fiskere, der i dag har adgang til området.

TAC/kvoteregulering

Fastlæggelsen af de samlede tilladte fangstmængder (TAC) og fordelingen heraf på medlemslande i form af kvoter er et centralt element i den fælles fiskeripolitik. TAC/kvotesystemet skal sikre, at bestandene ikke overudnyttes, og systemet indeholder tillige fordelingen af fangstmuligheder mellem medlemslandene. Hovedparten af TAC'erne fordeles på kvoter mellem medlemslandene efter en fast procentnøgle, »den relative stabilitet«.

Tekniske bevaringsregler

De tekniske bevaringsforanstaltninger fastsætter mindstemål for fisk og regler for fiskeredskabernes maskestørrelse og anvendelsesområde for at øge selektiviteten i fiskeriet, og dermed beskytte fiskeynglen og begrænse fangsten af arter, som ikke har kommerciel interesse. Reglerne blev revideret senest ved en beslutning på EU's ministerrådsmøde den 30. oktober 1998, som set fra et dansk synspunkt ikke i tilstrækkelig omfang tog hensyn til beskyttelsen af fladfisk i Nordsøen.

Andre forvaltningsinstrumenter

Grundforordningen giver tillige mulighed for at belønne anvendelsen af fiskeredskaber og fiskerimetoder, der er særlig bevaringsvenlige. Tanken er at lade fiskerne få del i den bevaringsmæssige gevinst ved anvendelse af bevaringsvenlige redskaber ud over de minimumskrav, der er fastlagt i EU's fiskeriregler.

Fra kvoteåret 1997, har EU taget et nyt forvaltningsinstrument i anvendelse, nemlig fleksibel forvaltning af kvoterne ved årsskiftet. Ordningen omfatter foreløbig kun få arter. Den giver mulighed for dels, at ikke opfiskede kvo-